

Behandling, men forøvrigt skal jeg stemme for Udvalgets Ændringsforslag, saaledes som de ere anførte i Betænkningen.

Th. Nielsen: Jeg er saa heldig at kunne oplyse den ærede sidste Læser om, hvorledes det egentlig hænger sammen med, hvem der skal examinere, det vil da sige, jeg kan paa en Maade oplyse det. Der staar nemlig i en Rancelliskrivelse af 25de Marts 1837, at Læseren er berettiget til at examinere, for at hans Gaver og Gvner kunne komme for en Dag, og dersom Sogneraadet eller Præsten eller hvem Andre, der maatte være tilstede af disse Autoriteter, ikke finde sig tilfredse dermed, kan Præsten gribe ind, dog skal det være ved Spørgsmaal, der ligge indenfor Kredsens af de Kundskaber, der bør være Børnene meddelte. Dette er jo rigtig nok kun en Rancelliskrivelse og ikke nogen Lov, men den er i Grunden bleven slaaet fast i den almindelige Bevidsthed, saaledes at det ganske vist haade for Lærerne og næsten for Autoriteterne med staar, som om Læseren har en Ret til at examinere. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem i, at Bestemmelsen om, hvem der egentlig skal examinere, burde sættes ind i § 2 Litra d eller et andet Sted; thi tage vi Forslaget under Nr. 4 til Litra d, saa vil det ganske vist blive Lærerne alene, der have Ret til at examinere, idet der her kun tales om Censur, og det er altsaa at give Rancelliskrivelsen en Slags Lovkraft. Hvad dernæst Spørgsmaalet om Landemoderne angaar, da har jeg ogsaa søgt Oplysninger om, hvorledes det forholder sig dermed. Jeg har med Forbauselse eller i alt Fald med en Slags Forundring set, at Kommissionen skal gjøre Indstilling om de af Landemoderne autoriserede Bøger, men hele Landemoderens Ret støtter sig ligeledes til en Rancelliskrivelse af 23de Marts 1844, i hvilken det bestemmes, at Biskoppen og Provsterne, det er Landemodet, skulle bestemme, hvilke Læsebøger der skulle antages. Jeg er bleven gjort opmærksom derpaa netop ved en Visitation af Provsten, som, da han kom ind i Skolen, sagde, at den Bog var ulovlig. Vedkommende Lærer spurgte da, hvorfor den var det, da det var

en meget god Bog, og det negtede Provsten heller ikke, men den var ikke anerkjendt af Landemodet; den kunde maasse blive det ved næste Landemodes Forsamling. Det undrer mig, at man ved Forslaget under Nr. 6 næsten vil give Rancelliskrivelsen en Slags Lovhævd, idet der henvises til, som om Landemoderne virkelig have denne Ret, og Forholdet støtter sig dog som sagt kun paa en Rancelliskrivelse. Jeg finder det mindre heldigt, at Landemoderne have denne Ret, da de kun ere samlede een eller et Par Gange om Aaret, men tillige kunde det meget godt tænkes, at Landemoderne af en eller anden Grund kunde være imod en Læsebog, der kunde være meget god. Der kunde f. Ex. deri være indført en Stump af den nye Retsskrivning, og de høitværdige Herrer kunde finde, at det var mindre passende at saa Sligt ind i Skolen, eller der kunde være en eller anden Grund, af hvilken de høitværdige Mænd med Rette eller Urette kunde finde noget Anstødeligt ved en Bog. Derfor anser jeg det for urigtigt, at man skulde være indskrænket til at vælge mellem de af Landemoderne autoriserede Bøger og vil saaledes tilraade at stemme mod Ændringsforslaget under Nr. 6.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Naar jeg ikke udtalte mig om det særlige Ændringsforslag, der er stillet af den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 4de Valgkreds (Bønloffe) med det dertil hørende Underændringsforslag, saa var Grunden dertil den, at jeg slet ikke havde set dette Forslag, førend jeg kom her, det er maasse en Feil af mig, men ialfald vare de mig ubekjendte. Jeg skal imidlertid nu, da jeg har set disse Forslag, gjerne udtale, at jeg finder, at der er god Anledning til at optage en Bestemmelse som den, der ligger til Grund for dem begge. Jeg vil dog strax tilføie, at jeg forstaar Bestemmelsen om Tjenestledighed saaledes, at der ikke er nogen enlen fast ansat eller konstitueret Præst, thi dersom der, hvad der undertiden er Tilfældet, i Præstembedet er en konstitueret Præst under en eller anden Form som den, der har overtaget alle